

Jóslás a reményről

Elszaladt 80 évem alatt sokféle felkérést kaptam, s eleget is tettem egynémelyiknek, de váteszi feladatra még nem kért fel senki. Eleddig. Mert most Papp Endre főszerkesztő uram tisztelt meg, kétségeket keltve bennem felkérésével.

Magyarország 2050-ben? Erre választ adni a most jeges ár gyanánt zajló világban és felelősen, ki tudna? Még a jövőkutatók is csak kellő óvatossággal. Gazdaságilag talán, társadalmilag vagy politikailag aligha. Esetleg a felkérés nélküli felelőtlenek, a kristálygömbök magabiztos hívei. Így aztán már első pillanatban tudtam, hogy ennek a felkérésnek nem felelhetek meg. A felkérő levél magas színvonalát látva pedig a kellő önkritika is felébredt bennem. Gondolkodtam, önmagamba nézve tájékozódtam, és... elcsábítottak a felkérő szép sorai, döntöttem.

Egy ezen a téren információhiányban szenvedő – nem egyszer ennek örvendő – átlag értelmiségi, minden szakmai vagy álszakmai befolyástól mentes gondolatait röviden mégis leírhatom. Nem mint vátesz, nem is mint találgató, hanem mint a kitűzött cél és az arrafelé vezető – reménységek és küzdelmek övezte – út kutatója. No meg az ezt bejárni próbálkozót nyolc megélt évtized és zivataros évszázadaink tapasztalatával, a múlt, a jelen és a jövő összekapcsolásával szolgálni igyekvő, az Úr 2050. éve felé haladva, sőt annál is távolabbra nézve.

Ahogy mondani szokták: szűz kézzel nyúlok a témához, vállalván ennek következményét, az elnéző mosolyt vagy az ennél is rosszabbat.

A felkérő által egyik műfaji lehetőségként említett antiutópia esetemben a remélt valóság volna, melyben a szabadság hamis látszatával nem válunk egy megvalósított örült Nihilutópia tartományává, s amelyben valóban otthon érezhetjük magunkat amolyan Tamásián, és él a Jókai-féle „hála...büszkeség...rokoni szerelem” kifelé, illetve befelé éppen úgy, mint horizontális és vertikális viszonylatban. Na és persze van mire büszkének lenni anélkül, hogy abba a „büszkeségbe félelem vegyülne”. Én bizony a felkérés zárógondolatát is fontosnak

SZÁSZ ISTVÁN TAS (1938) nyugalmazott pszichiáter és általános szakorvos. Leányfalun él.

tartanám. Mert új formában szükség volna a vitézi erény Jókai, s előtte még Zrínyi által méltatott jelenlétére (vagy akár a jellem létére) is.

Előrebocsájtom, hogy alulinformáltan, de azért nem teljesen befolyásmentesen. Ugyanis most leírandó s még általam is csak részben sejtett, itt következő gondolataim rögzítése közben egy – a minden munkámban vezérlő elvként szolgáló iránytűm – mellőzhetetlen lesz. Ez pedig nem más, mint a nemzet szolgálata, a magyarként megmaradás óhaja, célja és reménye.

Mert 2050-nel foglalkozni csak ennek reményében és ezért dolgozva lehet és érdemes. A negatív scenáriók lehetőségét tudomásul véve, a várható és nagyrészt ismert veszélyeket felmérve, de csakis ebbe az irányba haladva.

Ettől a mára már sajnos kihűlő félben levő kályhától indulok el hát a majdnem lehetetlen felé, és kérem az olvasó bizalmát, megértő és elfogadó hozzáállását.

A világ jövője sok ismeretlenes egyenlet, s bár léteznek olyan részletei, amelyek a kiszámíthatóság határain belül mozognak, általában kiszolgáltatottja a múlt időnek, mely ront vagy javít, de nem henyél, vagyis ama jóslatra, a váteszire, ráteszi saját keze nyomát.

Másként remél az ember, ha felfelé ívelő korszakban gondolkodik el a jövőről, és másként, ha válságosabb években teszi ezt, de még ezen belül is kétesélyes a jósolni próbálkozó álláspontja. Mert például a kétségbeesés időszakában vagy feladja a reményt, vagy éppen ellenkezőleg, a „csakazértis jobb lesz” hangulata nyomja rá bélyegét számításaira.

A mai Magyarország az itt helyben, valamint egy kontinentális, sőt világviszonylatban folyó háború kellős közepén áll, és kicsinységének tudatában, de ezt felmentő körülménynek nem használva, próbál haladni a magyarként való megmaradás felé. Először 2050-ig, de utána egy új ezredévet remélve.

Ez a háromfrontos és Trianon örökségével megtoldva akár négyfrontosnak is nevezhető küzdelem csakis felkent vezetők segítségével és nemzeti egységben ajándékozhat meg annak reményével, hogy helyzete letisztul, és 2050 már egy új, remélt és stabilan felemelkedő pályán talál minket. Ezekről az általában képtelen, méltatlanul szomorú küzdelmekről naponta vannak elkerülhetetlenül látóterünkbe vagy legalább fülünkbe jutó hírek. Most nem erre kell kitérnem. A külső, valamint a még elszomorítóbb belső ellenfél s főleg a kettő szövetsége akár reménytelenné is tehetne. És tudjuk, hogy a belső megrontóinkat támogató külső erő első vonala éppen Európa, illetve akik annak köntösét álruha gyanánt hordják. Nyolcvan évvel ezelőtt írja Albrecht Dezső a kolozsvári *Hitel* folyóiratban a már akkor felismert nagy feladatról, hogy egyedül vagyunk, rokonok nélkül. „A magyarnak csak egy rokona van: Európa s ez a rokon sem akar tudni rólunk.” Mennyire fájdalmasan igaz ez a mai magyarság számára, mondhatnánk. Különösen, ha a következő mondatait elolvassuk: „A magyarság Európa reménytelen szerelmese. Ami hibánk van, mind ebből a reménytelen szerelemből fakad: odadoztuk az életünket védelméért, s ez volt a kisebb hiba, hiszen magunkat védtük elsősorban, de eldobtuk lelkünk sajátos, Keletről hozott értékeit csakhogy Nyugathoz annál hasonlatosabbakká váljunk. Bennünk Európa túl-

éli saját magát: mi még most is európai öntudatról, közösségi érzésről ábrándozunk, amikor már Európa nem akar tudni saját magáról sem.” Ezeknek a soroknak a zsenialitását annak a nyolcvan évnek a távlatából láthatjuk igazán. Aztán arról ír, hogy Európa régen sem segített. Már Zrínyi tudta, hogy csak sajátos helyzetben várható ez. Saját erőinkre kell támaszkodnunk

Anélkül, hogy a kérdezettnél is nagyobb témák dolgába bocsátkoznék, netán egy ex katedra véleménynyilvánításba, annyit hinni szeretnék, hogy az a múlt, amelyből jövünk, s amely életünket sok tekintetben végzetesen befolyásoló hibáktól hemzsegett, de mégis van egy évezredek során formálódó, fejlődő, hibáit fokozatosan levetkőzni óhajtó tendenciája, melynek gyökerét a sokat emlegetett keresztény erkölcs, római jog és görög demokrácia jelentette, nem áll a végleges eltűnés küszöbén. Magamba nézve attól tartok, hogy korosztályom menthetetlenül konzervatív szelleme beszél belőlem. Ha viszont arra gondolok, hogy a neoliberalisnak nevezett világ, a globalizáció országútján és az egyéni érvényesülés istenítésének módszere által, szembemegy azzal, amit én a teremtésnek, s aki ezt nem hiszi, az a természet törvényeinek nevez, úgy eme dohosnak vélt, itt-ott tömjénszagú lidérc közelebb áll az élethez, a valósághoz, mint az, amelyik őt palackba akarná zárni múzeuma számára. Vagy még oda sem.

Ennek a gondolatmenetnek részleteit próbálom kibontani, s először három tényezőről beszélnék, sőt négyről.

- Ha csupán a demográfiai szükségszerűségekre gondolunk, tudhatjuk, hogy aki ezt nem veszi figyelembe, az a halál és a megsemmisülés előharcosa. Ha pedig már nem vagyunk, akkor minden magyarázkodás, vita, jóslás és reménykedés okafogyottá válik. A jövőtervezésnek egyik első pillérét ezzel le is írtam. A demográfiai lejtőn meg kell fordulnunk. Sokak szerint lehetetlen, de a jelen vezetői szándékok szerint ez mégis a remény jegyében elindított feladatsor.

Internetes adatok szerint Magyarországon már több mint négy évtizede kevesebben születnek a reprodukáláshoz szükségesnél, hiszen a teljes termékenységi arányszám utoljára az 1970-es évek közepén haladta meg a minimálisan elvárható értéket. A legnagyobb visszaesés az 1990-es években következett be, amikor is a mutató értéke a már önmagában is rossz 1,84-ről 1,29-re zuhant. Az ezredfordulót követő éveket enyhe hullámozás jellemezte, ugyanis kismértékű javulás és gyenge romlás váltogatták egymást, amit 2010-ben – az ismert előzményeket követően – egyértelmű visszaesés követett, és a teljes termékenységi arányszám az eddigi legalacsonyabb értékére, 1,26-ra süllyedt. Mára az azóta ezt ellensúlyozni igyekvő intézkedések első apró jelei már mutatkoztak, hiszen a szám 1,49-re javult. A cél a 2,10 majd 2,30 lenne, vagyis a fogyás megállása és a növekedés elindulása. Ezeket a statisztikai mutatókat 2050-ig el szeretnénk érni.

- A másik tényező, amelyik az előzővel is szorosan összefügg, az a család, vagyis a közösségi lét legelső láncszeme, a társadalom sejtje. A globál-liberalis világ ellenségének tekinti, mert akadály, mondhatni egyik ellenszere egy masszívá silányítandó tömeg felnevelésének. A család világviszonylatban is bajban van. Az örületig fokozott liberális gondolkodás, az egyén kizárólag az élvezetek

felé terelése, a mások, a közösség (sőt az önmaga) iránti felelősség feledtetése, minden szabály tagadása, el a nemek közti különbségek mentén ismert tragikusan nevetséges vitákig, mind a család felszámolásának szándékát rejtik magukban. Erről szólnak a világban észlelhető és a mobilitást ajánló szövegek, a családi ház, a többgenerációs fészkek helyett a bérelt lakás, a könnyű változtatás alkalmazkodóképességnek nevezett javallata. Ma itt, holnap ott, gyökereresztő szándék nélkül, illetve azt ellehetetlenítve. Vajon a jelzáloghitel-válság mennyire szerepelt a hátsó szándékok tárházában? Ez egyébként ugyanakkor a kis-közösségek létrejöttének is akadály.

Nálunk ezzel ellentétes irányba is megkezdődött az elmozdulás. Vagyis a felismerés megtörtént, s csak a lehetőségek tágulásának üteme szab határt a lépések méretének és szaporaságának. A választópolgár egyre többet óhajtaná, az ellenzék egyre nagyobbakat ígér rá, de eddig sikerült betartani a szabályt, hogy csak akkorát lépünk, amekkorát sikerült megtermelt értékkel alátámasztani. A folyamatosan felkínált – az osztogatással pillanatnyi politikai sikert biztosító – adósságcsapdába nem akarunk visszalépni. A családtagmogatás és adósságcsökkentés egyidejűségének nehéz feladatát eddig megoldottuk.

– Harmadiknak a nemzetet említeném. Azt a kategóriát, amelyet a neoliberais szellem számúzne még szótárainkból is. Hát még az össznemzeti fogalmát, hiszen a mai világméretű harcok éppen a nemzetállamok felszámolásáról szólnak. Ez is ellene van az emberi természet törvényeinek. Az ember ugyanis kollektív lény, s annak kis, közepes és nagyobb, sőt kultúráknak vagy civilizációknak nevezett még nagyobb formáit is igényli.

Ezzel szemben ma Magyarország a nemzetépítés korát éli, s remélni kell, hogy ez sokáig így is marad. Ugyanis a feladat óriási és időigényes. Az ellenkezőjét szolgáló két rendszernek háromnegyed évszázadnyi idő állt rendelkezésére a romboláshoz.

A nemzet, a sajátosságunk (méltóságának) megőrzése nem önös érdek. A génbankokat létesítő világban, az állatfajok eltűnése elleni jogos zöld küzdelem közepette, éppen pont az emberiség hatalmas értéket jelentő sokszínűsége volna felesleges, sőt ártalmas?

Tehát a nemzet kategóriájának minden áron való túlélése, a 2050-re elsősorban remélt cél. Ez természetesen csodálatos nyelvünknek, a magyar nyelvnek a fennmaradását is feltételezi, hiszen: „nyelvében él a nemzet”. Mindez pedig nem további pozíciók feladása árán, hanem ellenkezőleg, közben előre lépve.

Ezek lennének tehát az alapvető pillérek a jövő építésében, de van még egy negyedik, amely valamennyit megelőzi. S ez a hit. Ennél is helyesebb, ha azt mondom, hogy a hit mindhárom pillérnek erősítője. Ez a hatás sokféle lehet, de egy irányba hat, és az esetek többségében még az ateistákat is érinti, s főleg szolgálja.

Akkor, amikor ezeket a főleg társadalmi tényezőket vizsgáljuk, megismerhetjük azt, ami alapvetően szükséges a jövő felé pillantgatás során.

Természetesen van aztán egy rakás más tényező is, de ezek közül többet is összevonhatunk egy közös csoportba, abba, amely a jövő emberének, a jövő magyarjának milyenségét, minőségét vizsgálja.

Miből nevelkedhet fel egy olyan nemzedék, amely nemcsak kötelességének érzi, de igényli is a fajfenntartást, a vele járó örömmel és nehézségekkel együtt, életét a család keretei között tartja értelmesnek, és nemzetének tágabb keretei között érzi jól magát, s ezért ha kell, áldozatot is képes vállalni?

Ha ezt a bővített mondatot megnézzük, abban benne van a nemzettudattal rendelkező ember szükségessége. Ennek a jövőbeli magyarnak a hittel való felruházása, áldozatvállaló képességének motivációval való alátámasztása a legnagyobb és több generáció fokozatos nevelését igénylő feladat. Akár a demográfiai lejtőn történő másik, ez is bizonyos visszafordulás a múlt felé, annak megfellebbezhetetlenül hasznos és elengedhetetlen, áldásos tulajdonságaihoz.

Erről is hozok egy Albrecht Dezső-idézetet: „Ember, ember, ember kívántatik most is és az egészséges közszellem. A nemzeti élet minden jelenségének átértékelése és az ebből folyó hivatástudat kialakítása, az emberek felkutatása és beszerzése, végül az egészséges nemzeti közszellem kialakítása...”

A fenti alappillérek erősítése nemzetpolitikai feladat, stratégiai munka. Sajátos paradoxonként ennek egy keveset emlegetett segítője és akadályozója éppen az a parlamentáris demokrácia, amelyben világszerte élünk. Ez ma a világ rendje, életünket csakis ebben a formában szervezhetjük. Pártok demokratikus küzdelme folyik a hatalomért, az általuk képviselt ideológiákra alapozott terveikhez szükséges nélkülözhetetlen pozícióért. Siker esetén is folytatódik a küzdelem, mert a hatalom megtartása még ennél is nehezebb. A fedezet nélküli ígéretések ideje ugyanis ekkor már lejár.

Amennyiben olyan párt kerül demokratikus úton hatalomra, amelyik az előbbieken összesített feladatokat, vagyis a nemzetpolitikát akarja szolgálni és megvalósítani, mindenképpen olyan intézkedéseket is kénytelen fogantatni, amelyek érdekeket sérthetnek. Emellett a választói igényeket kiszolgáló lépések iramát is a lehetőségekhez kell idomítania. Az ellentmondás itt jelentkezik. Mert a 40 meg 28 év alatt felnevelt választói többség nélküli az áldozatvállalás képességét. Csak pillanatnyi érdekei szerint képes gondolkodni, s egy a jövőt szolgáló érdeksérelem vagy a remélnél valamivel kisebb előrelépés a juttatások terén máris elég a csalódáshoz. Ez pedig, amennyiben halmozódik, a nemzetpolitikára felelködött pártnak a hatalommegtartás küzdőterén jelentősen csökkentheti esélyeit. Kampányok idején ennek következménye az, hogy a hatalomba visszakerülni próbáló pártok az ígéretések nem egyszer teljesen megalapozatlan sokaságával próbálják magukhoz csábítani a remélt választói tömeget, s ebben a versenyben az aktuálisan hatalmon levő és szándéka szerint nemzetpolitikát folytató erő eleve hátrányban van. Őt a lehetőségek által jórészt behatárolt tettei s nem ígéretei alapján ítéli meg a választó.

Ne feledjük írásom lényegét, a remélt magyar 2050-et. Az arra vezető útról beszélünk most. Az előbbieken egy kóros kör (circulus vitiosus) képét kaptuk.

A kedvezményezett, a szolgált célcsoport jelenti a legfőbb akadályát az érte meghozandó hosszabb távú tervek végrehajthatóságának. A pillanat verebe legyőzi a jövő ígérletét hordozó tűzokat. 2018 kontra 2050. Így fog madarat a magyar? Higgyük azonban, hogy a tudatos választók felé kezd billenni a mérleg, s nem tűzok, ha a tűzok híveinek szaporodását kezdem érzékelni.

Minthogy ezek szerint a választói közeg szellemiségének a megváltoztatása az egyik legnehezebb, de elkerülhetetlenül megoldásra váró feladat, érdemes egy kissé elidőznünk a nemzettudatnál.

Bárki mondhatja, hogy ez egy nagyjából két, két és fél évszázados újdonság, s akkor pedig annak előtte hogyan is volt? Nos, legelőször is arra gondoljunk, hogy ez, akárcsak elődei (a fejedelmekhez és királyokhoz vagy császárokhoz, cárokhoz, szultánokhoz, kánokhoz, fáraókhöz kötődő közös hűség vagy a vallási alapon szerveződő közösségek), az ember kollektív szellemének igénye. S a csoportszellem, a közösségi lét, a csoportba szerveződés még a teremtésben (evolúcióban) egy fokkal lejjebb található állatvilágnak is alaptulajdonsága, megtartó ereje.

A nemzettudat tehát a közösségi ember eme igényének megnyilvánulása-ként hozzátartozik a megtartó és előre vivő erőnkhez. S ha a mára gondolunk, ennek éppen most előtérbe kerülő fontos eleme az egészséges és szükséges veszélyérzet. Ez a ma nagy jelentőséget kapott tulajdonság azért erős a nemzettudattal rendelkezőknél, mert ők tudják, hogy van mit féltetniük. A napjainkban megismert, számunkra merőben új veszedelem közepette, a 2050 felé vezető utunkon ennek életet jelentő szerepe lehet. De emellett a megmaradást szolgáló képesség mellett a nemzettudatnak még számos olyan eleme van, amely az előrelépést, a folyamatos fejlődést – az addig és továbbhaladást – szolgálja. Olyanok, melyek tulajdonképpen a liberális világban is hasznosak lennének, de inkább lemondanak róluk, mert sokkal veszélyesebbnek érzik magukra ennek más elemeit.

Hogy melyek ezek, talán mondanom sem kell. Hiszen a felsoroltak és a liberálglobalizmus, vagy a nyílt társadalom által nem támogatott család- és hazaszereget s netán a hit megvallása olyan hatással lehetnek rájuk, mint ördögére a tömjén. Pedig elemei: a megbízhatóság, felelősségvállalás, munkamorál, adómorál, szervezhetőség és sorolhatnám tovább, anyagi hasznot is képesek hajtani a profit elkötelezettjeinek.

Ami a legfőbb és a legnélkülözhetetlenebb egy öncélú és saját érdekét türelmetlenül leső, mások eltaposására nevelő világban, az az áldozatvállalás. Az a tulajdonság, amely a legtöbbet kopott az eltelt évszázadok során. Hol vannak mára a Lehelek, Dugonicsok, a Zrínyiek meg a végvári vitézek, az aradi tizenhármak, a székely hadosztály önkéntesei vagy a pesti srácok? Meg az évszázadok milliányi, életét egy ismeretlen közös jövőért áldozó névtelenje? Ma ennek halvány mása sem várható el.

És itt kell megemlékezni egy sajátos csoportról, a nemzet szolgálata közben ilyen-olyan okból sértődötté válókról, akiknek addig feltételezett nemzettudata

éppen ebben pillanatban, vagyis ennek következtében mond csődöt. Rendkívül ártalmasságot jelentő egyedek ezek. A szolgálóból esküdt ellenséggé változó, akár anyagi, akár hiúsági okból sérelmez valamit, egyszerre lelepleződik, mert önös érdekét fölébe helyezi a nemzet javának, s ha kell, annak (vég)veszélybe sodrása sem számít már saját sértettségének vagy csalódottságának árnyékában.

Mindent összevetve az előrelépés záloga a nemzetpolitika. Ennek pedig legfőbb építő eleme éppen ez az áldozatvállalás. A lemondás mai előnyökről a jövő érdekében. 2018 türelme 2050 sikereiért.

Tehát a múltból merítve, a jelenbe cselekedve építhető az a jövő, amelyet aztán megálmodhatunk, vagy a merészebbek megjósolhatnak akár 22 esztendő, akár ennél is nagyobb távlatban.

De röviden ki is szélesíthetjük a témát, és részletesebben is felsorolhatjuk a célokat társadalmi és gazdasági síkon, tudván, hogy ott minden mindennel összefügg. Így remélhetjük a nemzet általános lelkiállapotának javítását, az olyan oktatást, amely önbizalommal és vállalkozó szellemmel ruházza fel fiataljainkat, és a kultúrpolitikával karöltve lényegesen javít a lakosság műveltségi színvonalán, hogy általa nem csupán boldogabb és elégedettebb emberek lakják hazánkat, de gondolkodni képes, tudatos választópolgárok is legyenek. Aztán folytathatjuk az egészségmegőrzéssel és arra való nevelés feladatával, a társadalmi gondoskodás kiterjesztésével, a példaértékű és lojalitást garantáló nemzetiségi politikával, a korszak növekvő kihívásainak eleget tenni képes biztonságpolitikával, az egyre nagyobb tétet jelentő környezetvédelemmel, a keresztény gyökereinket erősítő egyházpolitikával. Másrészt a fentieket lehetővé tevő korrupciómentes, korszerű és jól tervezhető gazdaság, az egyenletesen fejlődő ipar, a magyar viszonyokat ismerő és kihasználó mezőgazdaság, az ezt és minden előbbi feltételt támogató, óvatos és előrelátó pénzügyi-költségvetési politika. És természetesen a szintén nélkülözhetetlen – az egymással sajátosan összefüggő hazai és nemzetközi helyzet zűrzavarait kezelni képes – külpolitika. Ebből pedig kiemelve a Trianon óta hungarikummá dermedt szomszédságpolitika (amely nálunk a külpolitikát is belpolitikává tette) szükségességével, illetve reményével.

Kiemelném a Trianon kései következményeinek helyes feldolgozásával kapcsolatos, az elkövetkezőkben is időszerűnek megmaradó tennivalókat. Hiába leszünk képesek levetkőzni és lehetőleg tapasztalatként hasznosítani a trianoni trauma átkos örökségét, ha nem sikerül szomszédjainkkal megértetni, hogy nem tőlünk kell félniük, nem odaszakadt maradékainkat kell homogenizálniuk, mert ők az autonómia áldásai által még hasznosabb polgáraik lehetnek, hanem közösen kell megvívniuk a harcot ugyanazon eszközökkel és ugyanazon célokért s ugyanazon támadók ellen. És ebben sikert csak együtt remélhetünk. Minden más igyekezetük felesleges energiaégetés, hiszen történelmileg már nem időszerű, s nemzetileg sem érdekük. Ha pedig belpolitikai eszköznek használják, az életveszélyes tékozlás az általuk is féltett megmaradásukért folyó harc energiáiból.

Az előretekintés társadalmi vonatkozásaira koncentrálva nem feledhető az annak alapját képező és fejlődésének menetét korlátok közé szorító gazdasági oldal. Már az eddigiekben is érintettem, hiszen a kettő összefüggése tagadhatatlan. Ennek megítélése azonban végleg nem lehet egy magamfajta elmélkedő feladata, s ez az a rész, ahol a jövőkutató szakma a leginkább merészkedhet a jóslás területére, hiszen az ebben az esetben inkább nevezhető tervezésnek.

Egy ilyen, a két szempontot kétségtelenül összekötő, a következő kérdés. Ugyanis 2050-re gondolva tudomásul kell vennünk, hogy éppen ebben a periódusban fog lezajlani a legújabb kori történelem egyik legnagyobb forradalmi változása, az automatizáció. Ma hol a munkanélküliség, hol pedig a munkaerőhiány problémáival küzdünk, s a nyílt társadalom hívei ezt is felhasználják magyarázatul a migrációs tervek megvalósítása érdekében, mondván, hogy demográfiai okokból munkaerőhiány alakult ki Európában, s ezt megoldandó szükséges a tömeges bevándorlás. Ehelyett inkább arra kellene koncentrálni, hogy az olcsó munkaerőt kiváltani képes automatika korszakában mi fogja megoldani a munkaerő-felesleg nagy gondját? Azt a gondot, amit a munka világába szerveződött ember feleslegessé válásának elviselhetetlensége okozhat, s ami nem csupán azoknak az eltartását jelenti, de számos társadalomlélektani, morális és egyéb bajt okozhat. Érdekes, hogy a migrációval kapcsolatban erre nem hivatkoznak se pró, se kontra.

Tudatosulnia kell annak, hogy országunk vezetése, általa pedig egész magyar társadalmunk, nagy fába vágta a fejszét. Nélkülözhetetlen feladat megkísérlésére szánta el magát. Elindult a merjünk nagyok lenni útján. Megfogadta Németh László és nem egy nemzeti látnokunk tanácsát. A kontinens számára mutatna kiutat. Az annak nyújtott fizikai védelem évszázadai után, melyek a nagy nemzetté válás reményétől fosztottak meg, de megőriztek közepesnek, most a spirituális védelem alternatíváját választottuk, amely természetesen nemcsak szavakat jelent, de áldozatos, anyagi és emberi energiákat emésztő tettekkel is párosul. Amint az a fizikai védelem évszázadaiban volt, önvédelmünk most is egyet jelent Európa védelmével. Az, hogy Európa ezt nem érti, remélnünk kell, hogy csak tévedés. Európa kinevezett és nem választott vezetői azok, akik nem akarják elfogadni. A választói tömegek minden globál-liberál előkészítés, előpreparálás ellenére még kijózanodhatnak. Hiszen saját bőrükön érzik, saját szemükkel látják a hazugságot.

Ezek után és mindezeket összevetve, a jóslást félretéve, egy remélt Magyarországnak képét álmodhatjuk meg 2050-re.

Számában szaporodó, növekvő létszámú családokban élő, a rászorulókról gondoskodni képes, egészséges nemzettudatú, hittel felruházott polgárokkal rendelkező, a határon túliak számára egyre vonzóbb képet felmutató, nemzetközi tekintélynek örvendő, egységes, belső és külső háborúit sikeresen megvívott hazára gondolok. De ezt Papp Endre gyönyörűen leírja felkérő levelének záró fejezetében. S most az jut eszembe, elég lett volna részemről annyit mon-

dani: jósolni nem tudok, álmodni igen. S ezt az álmomat a felkérő levél e sorai tartalmazzák.

Hogy az elkövetkező szűk negyedszázad, vagyis az idő mit tesz rá erre, az a hatalmas és az egyik oldalon igen sötét erők egymásnak feszülésétől is függ, de attól mindenképpen, ahogyan mi próbálunk navigálni eme veszélyes vizeken. És függ a Teremtés Urától. Attól, akitől az elkezdett úton haladva sokat remélhetünk, mert a minket támadó erők ellene sorakoztak fel. Az ember érkezett oda, hogy módjában áll megsemmisíteni azt, amit a Teremtő megalkotott. Ez a minden eldöntő pillanat. Ez az a pont, amikor Vele áll szemben, aki mást akar.

Ezúttal biztosak lehetünk abban, hogy a jó oldalon állunk. A reformáció 500. évében önkéntelenül is Bethlen Gábor szavainak kell eszünkbe jutnia: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk.” Ő ugyancsak zavaros és vészterhes időkben volt képes a maradék, a magyarságunkat átmentő országrészt tündérkertté varázsolni. Valami ilyenben miért ne reménykedhetnénk?

A cél adott, az út világos, vezető erő van. Csupán áldozatvállalás és hit kell hozzá. Egészséges magyar nemzettudat, olyan, amely nem mások ellen magyar, sőt inkább másokért is. Amelynek birtokosa hiszi és tudja, hogy magyarságának megőrzésével az emberiséget gazdagítja. Amelyik tudja és érti, hogy a neoliberais világ útja nem felfelé vezet, sőt járhatatlan.

Végül azt kell remélnem, hogy aki e sorokat türelemmel olvasta idáig, megállapítja: mennyi közhelyet írtam én itt le. Mert ez így is van. De valamennyi a miénk, mindahány rólunk szól. Tehát 2050 Magyarországról! Olyan közhelyek, amelyek a köz közhelyei.

Nem jósltam meg 2050 Magyarországot, nem vázoltam fel különböző esélyeket. Ugyanis alapjában véve két út van, s az egyikkel nem érdemes foglalkozni. Az elfogyás, elsüllyedés, beolvadás útjai a semmibe vezetnek. Nem érdemesek jóslásra. Legfeljebb mint ösztönző rémképek szerepelhetnek egy előrepillantásban. Ezek azonban Csoóri Sándor sáskái módjára zabálnák fel a reményt.

Ha elfogadták egyik-másik véleményemet, észrevehették, hogy én egy reménynek adtam hangot, és az erre vezető út nehézségeiről, akadályairól, megoldásairól beszéltem. Vagy talán a reményeimről mondtam jóslatot?

Az egyedüliről!

Visszaérkeztünk hát ama kihűlt kályhához. Rakjuk meg jóféle hargitai hasábokkal, és gyújtsunk alá. S akkor talán nem némulnak el harangjaink, s elsodort országgá sem válunk.